

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
HÀ NỘI

ĐỀ CHÍNH THỨC

(Đề thi có 01 trang)

KỶ THI TUYỂN SINH LỚP 10 THPT
NĂM HỌC 2021 - 2022

Môn thi: NGỮ VĂN

Ngày thi: 12/6/2021

Thời gian làm bài: 90 phút

Phần I (6,0 điểm)

Đồng chí là một trong những tác phẩm tiêu biểu của nhà thơ Chính Hữu và thơ ca kháng chiến chống Pháp. Mở đầu bài thơ, tác giả viết:

"Quê hương anh nước mặn, đồng chua
Làng tôi nghèo đất cày lên sỏi đá.
Anh với tôi đôi người xa lạ
Tự phương trời chẳng hẹn quen nhau,
Súng bên súng, đầu sát bên đầu,
Đêm rét chung chăn thành đôi tri kỉ.
Đồng chí!"

(Ngữ văn 9, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam, 2020)

1. Ghi lại năm sáng tác bài thơ *Đồng chí*. Tác phẩm này được in trong tập thơ nào của Chính Hữu?
2. Viết đoạn văn khoảng 12 câu theo phép lập luận tổng hợp - phân tích - tổng hợp làm rõ cơ sở hình thành tình đồng chí của những người lính cách mạng trong đoạn thơ trên. Đoạn văn có sử dụng phép lập để liên kết và câu ghép. (Gạch dưới, chú thích rõ từ ngữ dùng làm phép lập và một câu ghép).
3. Đoạn cuối bài thơ có một hình ảnh gián dị mà giàu sức gợi: "Đứng cạnh bên nhau chờ giặc tới". Hình ảnh thơ đó giúp em hiểu gì về vẻ đẹp của những anh bộ đội Cụ Hồ?

Phần II (4,0 điểm)

Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu:

"Người ta kể rằng, có một máy phát điện cỡ lớn của công ti Pho bị hỏng. Một hội đồng gồm nhiều kĩ sư họp 3 tháng liền tìm không ra nguyên nhân. Người ta phải mời đến chuyên gia Xten-mét-xơ. Ông xem xét và làm cho máy hoạt động trở lại. Công ti phải trả cho ông 10 000 đôla. Nhiều người cho Xten-mét-xơ là tham, bắt bớ để lấy tiền. Nhưng trong giấy biên nhận, Xten-mét-xơ ghi: "Tiền vạch một đường thẳng là 1 đôla. Tiền tìm ra chỗ để vạch đúng đường ấy giá: 9 999 đôla". Rõ ràng người có tri thức thâm hậu có thể làm được những việc mà nhiều người khác không làm nổi."

(Ngữ văn 9, tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam, 2020)

1. Theo em, vì sao Xten-mét-xơ cho rằng "vạch một đường thẳng" có giá 1 đôla nhưng "tìm ra chỗ để vạch đúng đường ấy" lại có giá 9 999 đôla?
2. Dựa vào đoạn trích trên kết hợp với những hiểu biết xã hội, hãy trình bày suy nghĩ của em (khoảng 2/3 trang giấy thi) về ý kiến: Phải chăng tri thức làm nên giá trị con người?

..... Hết

Ghi chú: Điểm phần I: 1 (1,0 điểm); 2 (4,0 điểm); 3 (1,0 điểm)
Điểm phần II: 1 (1,5 điểm); 2 (2,5 điểm)

Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm.

Họ và tên thí sinh: _____
Họ, tên và chữ kí của cán bộ coi thi số 1: _____

Số báo danh: _____
Họ, tên và chữ kí của cán bộ coi thi số 2: _____

Đáp án đề thi Văn vào 10 năm 2021 Hà Nội

Phần I.

Câu 1:

“Đồng chí” sáng tác đầu năm 1948.

Tác phẩm được in trong tập thơ “Đầu súng trăng treo”.

Câu 2:

a. Yêu cầu về hình thức:

- Đoạn văn (12 câu).

- Đoạn văn theo phép lập luận tổng hợp – phân tích – tổng hợp (tổng – phân – hợp)

- Đoạn văn có sử dụng phép lặp để liên kết câu và câu ghép (có gạch dưới, chú thích rõ từ ngữ dùng làm phép lặp và một câu ghép)

b. Yêu cầu về nội dung: Phân tích cơ sở hình thành tình đồng chí của những người lính cách mạng trong 7 dòng đầu bài thơ “Đồng chí” – Chính Hữu.

Đoạn văn đảm bảo các ý sau:

* **Giới thiệu khái quát về tác giả và hoàn cảnh ra đời bài thơ và bảy câu thơ đầu:** Chính Hữu là nhà thơ – chiến sĩ, trực tiếp tham gia kháng chiến chống Pháp nên viết rất chân thật, cảm động về những hiện thực và tình cảm người lính; trong đó bảy câu thơ đầu của bài thơ đã nêu lên cơ sở hình thành tình đồng chí của những người lính cách mạng.

* **Phân tích:**

- Cơ sở thứ nhất của tình đồng chí là chung hoàn cảnh xuất thân:

+ Hai dòng thơ đầu đối nhau rất chính: “Quê hương” đối với “làng tôi”, “nước mặn đồng chua” đối với “Đất cày lên sỏi đá”.

+ “Nước mặn đồng chua” là vùng đất ven biển nhiễm phèn, “đất cày lên sỏi đá” là vùng đồi núi trung du đất bị đá ong hóa.

=> Qua đó, ta thấy được cơ sở đầu tiên của tình đồng chí đó là cùng cảnh ngộ, xuất thân nghèo khó, họ đều là những người nông dân nghèo mặc áo lính – có sự đồng cảm giai cấp.

- Cơ sở thứ hai của tình đồng chí là chung nhiệm vụ, lí tưởng:

+ Vì quê hương, đất nước, tự bốn phương trời xa lạ cùng về đứng trong hàng ngũ cách mạng, cùng chung một chiến hào.

+ Với hình ảnh “súng”, “đầu” vừa thực vừa tượng trưng cho nhiệm vụ, lí tưởng; đồng thời kết hợp với điệp từ “bên” đã khẳng định giờ đây, anh và tôi đã có sự gắn kết trọn vẹn về lí trí, lí tưởng và mục đích cao cả. Đó là cùng chiến đấu giành độc lập cho tổ quốc.

- Cơ sở thứ ba của tình đồng chí là chung gian khó: Tình đồng chí còn được nảy nở rồi gắn bó bền chặt khi họ cùng chia vui sẽ buồn, đồng cam cộng khổ.

+ Hình ảnh “đêm rét chung chăn” rất giản dị mà vô cùng gợi cảm, chỉ từ “chung” duy nhất cho ta thấy được nhiều điều: “Chung gian khó, chung khắc nghiệt, chung thiếu thốn và đặc biệt là chung hơi ấm để vượt qua khó khăn, để họ trở thành tri kỉ.

+ Câu thơ đầy ắp kỉ niệm và ám áp tình đồng chí, đồng đội.

- Chính Hữu thật tài tình khi tình đồng chí được thể hiện ngay trong cách sắp xếp trật tự từ “anh”, “tôi”: từ chỗ đứng tách riêng trên hai dòng thơ rồi cùng song hành trong dòng thơ thứ ba, và rồi không còn phân biệt từng cá nhân nữa. Từ chỗ là “đôi người xa lạ”, họ đã “quen nhau”, đứng cùng nhau trong cùng một hàng ngũ, nhận ra nhau là “đôi tri kỉ” để rồi vỡ òa trong một thứ cảm xúc mới mẻ, thiêng liêng “đồng chí”.

- Câu thứ bảy “Đồng chí!” là câu đặc biệt, cảm thán, câu thơ tuy chỉ có hai từ nhưng đã trở thành bản lề gắn kết cả bài thơ. Hai tiếng “đồng chí” đứng tách riêng thành một dòng thơ đặc biệt như một kết luận, một phát hiện, một điểm nhấn về một thứ tình cảm mới mẻ, thiêng liêng, vô cùng cao đẹp – tình đồng chí. Đến đây, ta hiểu rằng đồng cảnh, đồng ngũ, đồng nhiệm, đồng cảm sẽ trở thành đồng chí. Đồng chí – chính là sự kết tinh giữa tình bạn và tình người.

=> Cơ sở của tình đồng chí được Chính Hữu lí giải bằng một chữ “đồng”, tạo ra sự càng ngày xích lại gần nhau của hai con người, hai trái tim. Đó là quá trình từ đồng cảnh đến đồng ngũ, đồng cảm đến đồng tình và đỉnh cao là đồng chí. Từ xa lạ, đến quen nhau, để thành tri kỉ. Khi đồng chí gắn với tri kỉ thì đồng chí không còn là khái niệm chính trị khô khan nữa mà chứa chan bao cảm xúc.

* **Nhận xét:** Như vậy, chỉ với bảy câu thơ – Chính Hữu đã nêu lên cơ sở của tình đồng chí – tình cảm cao quý, thiêng liêng, sức mạnh tinh thần để người lính vượt qua mọi gian khổ để quyết tâm chiến đấu và chiến thắng.

Câu 3:

Hình ảnh cuối bài thơ “Đứng cạnh bên nhau chờ giặc tới” cho thấy vẻ đẹp của anh bộ đội cụ Hồ:

Tư thế chiến đấu hiên ngang, chủ động, mạnh mẽ và hết sức dũng cảm của người lính.

Tư thế đó còn cho thấy sự gắn bó keo sơn của người đồng chí, họ tạo ra tư thế thành đồng vách sắt, sẵn sàng “chờ giặc tới”.

Qua đó còn cho thấy tinh thần yêu nước, sẵn sàng hi sinh để bảo vệ độc lập, tự do của tổ quốc của người lính.

=> Chỉ với một câu thơ nhưng Chính Hữu đã tạo nên một bức tranh chân dung đẹp đẽ về ý chí kiên cường, sự dũng cảm và tinh thần yêu nước nồng nàn của họ.

Phần II.

Câu 1:

Xten-mét-xơ cho rằng “vạch một đường thẳng” có giá 1 đôla nhưng “tìm ra chỗ vạch đúng đường ấy” lại có giá 9999 đôla vì:

- Khẳng định lời của chuyên gia Xten-mét-xơ hết sức ngắn gọn, mỗi từ ngữ đều có dụng ý sâu sắc.

- Giải thích:

- “vạch một đường thẳng” có giá 1 đôla:

+ Vạch một đường thẳng thì vô cùng dễ dàng, ai cũng có thể làm được

+ Giá trị bạn nhận được phù hợp với tri thức bạn có.

- “tìm ra chỗ vạch đúng đường ấy” lại có giá 9999 đôla:

+ Nhưng phải tìm ra chỗ vạch đúng đường thì mới có giá trị.

+ Người có tri thức sẽ làm được những việc mà nhiều người không làm được.

+ Tri thức giúp con người tạo ra được nhiều loại sức mạnh phi thường.

+ Tri thức nâng cao giá trị con người.

Câu 2:

a. Yêu cầu về hình thức:

- Trình bày suy trình trong khoảng $\frac{2}{3}$ trang giấy thi.

- Không mắc các lỗi về dùng từ, ngữ pháp, chính tả.

b. Yêu cầu về nội dung: Tri thức làm nên giá trị con người.

Đoạn văn đảm bảo các ý sau:

*** Giới thiệu, dẫn dắt vào đề.**

- Nêu luận đề: Phải chăng tri thức làm nên giá trị con người?

*** Giải thích:**

- Tri thức: Là những hiểu biết của con người về mọi lĩnh vực trong đời sống được tích lũy qua quá trình học hỏi, rèn luyện, lao động.

- Giá trị con người: Là ý nghĩa của sự tồn tại mỗi con người, là nội lực riêng trong mỗi con người. Đó là yếu tố để mỗi người khẳng định được vị trí trong cuộc đời.

=> Những hiểu biết của con người ở mọi lĩnh vực trong cuộc sống sẽ giúp con người khẳng định được vị trí của mình trong cuộc đời.

*** Bàn luận**

- Vì sao có thể nói tri thức làm nên giá trị con người:

+ Giá trị con người không phải chỉ được xác định bằng hình thức bên ngoài mà quan trọng hơn là được xem xét từ tính cách, tâm hồn, những ứng xử của chúng ta với người khác và để có được những điều đó thì phải tích lũy bằng sự hiểu biết, tri thức.

+ "Tri thức là sức mạnh. Ai có tri thức thì người đó có được sức mạnh". (Lê-nin)

- Biểu hiện của tri thức làm nên giá trị con người:

+ Có tri thức, bản thân mỗi người sẽ biết làm thế nào cho hợp lí với mọi tình huống trong cuộc sống, tự nâng cao khả năng giao tiếp, cải thiện các mối quan hệ.

+ Có tri thức, mỗi người sẽ bản lĩnh hơn trước những tính huống không mong muốn xảy ra, từ đó bản lĩnh, tự tin tìm cách giải quyết.

+ Biết tri thức làm nên giá trị sống, phong cách sống, mỗi người sẽ không ngừng tích lũy tri thức dày thêm để tự phát triển và hoàn thiện chính mình.

+

Muốn có được sức mạnh của tri thức con người cần không ngừng học tập, tích lũy kiến thức và vận dụng những điều đã học vào thực tiễn cuộc sống.

Trong quá trình làm, học sinh lấy dẫn chứng phù hợp.

*** Phản đề - mở rộng:**

+ Tri thức tạo nên giá trị con người nhưng có những người nhõn nhợ, bỏ phí thời gian tích lũy tri thức vào những việc vô bổ, để cuộc đời trôi qua hoài phí.

+ Có những người biết tích lũy thêm hiểu biết nhưng lại sử dụng nó vào việc hủy diệt, làm hại đồng loại, trục lợi cho bản thân. Như thế, tri thức chỉ thật sự tạo nên giá trị tốt đẹp khi được vận dụng để làm những điều có ích cho cộng đồng.

- Liên hệ bản thân: Bản thân em đã tích lũy tri thức để không ngừng nâng cao giá trị của chính mình.